

הלכות יום טוב סימן תקיא

(כ"י). **אָבָל בְּמִיָּם שֶׁהִחֲמוּ (טו) מְעַרְבֵי-יוֹם-טוֹב מִתֵּר לְרַחֵץ בְּל גּוֹפּוֹ אֶפְלוּ כְּאֶחָד, מִיָּהוּ, דּוֹקָא חוּץ לְמִרְחֵץ (טז) אָבָל בְּמִרְחֵץ (יז) אָסוּר. הִגָּה (יח) וְיֵשׁ אוֹרְרִים בְּכָל עֲנָנָה, (יט) וְכֵן נִתְּגִין (טו"ר וְהִרְאִי שׁ):**
ג [א*] (כ) יֵאָרֵם מִתֵּר לְטָבֵל בְּיוֹם-טוֹב מִטְּמֵאָתוֹ: ד *הָאִין עוֹשִׂין (ס) [ה] (כא) מְגַמְר, דְּהִינּוּ לְפָנֵי מִיגֵי-

ג טור קט"ט ה"ף
והק"ט
והק"ט
ד משנה ביצה
י"ז קב"ט הל' הל'
ה משהו שם כ"ב
וכתב"ט

שערי תשובה

היטב בעיריט על משה בסמון וי"ט טר"ס לט"ט זמ"ן והענין היטב על משה ק"ס טבילה כמ"ש ב"ד"ר סימן קצ"ט, ע"ש: [א*] אדם מותר כו'. עין בחו"ה השני סימן ע, אשה שטבלה בלילה י"ט אחר לילה בשבוע ספרת לכעלה פ"ן ש"ק"ה ט"נ"ג, ואפילו היטה מורה לא היה מקום לאסור מדין קריעתו רק משום מגדר מלכה אבל בשבועת ודאי ספרת מדין אף שלכתחלה אין לצטות פ"ן, ובמורה נש" להקטיר לפרש אותה לילה אבל אח"כ שטיטא ודמרת בלא טבילה אסרת. ע"ש. י"ג ב"ד"ר סימן קצ"ז: [ס] מְגַמְר. ע"ן לעיל סימן י"ז שם בספרי שנתת טיטור"י ב"ס"ט"ב, וכתב"ט: נסאל מ"ב וביצה ק"ט

באר הלכה

לקאורה דשאר אברים אסור, דאי לא הכי הנה להם לכלל דכל שאינו רוחץ כל גופו או רבו מותר והכל בכלל [וגם דין דסימן שבו אינו פשוט כל" כה לפי ז"ל]. אלא דראיתי, ומקור הדין דר"ט"א דסימן שבו נובע הוא מהקרא"ש הלכות מקואות פ"ט, ודין דר"ט"א דסימן שבו נובע הוא דהוא הדין דענינו, דסבירא לה דלגלוי לאו דוקא דהוא הדין לשאר אברים, אבל מכל מקום לדינא בעניננו לא תהיה הנמ"א פנה, ומשמע לקאורה דלא נראה לו להקל פדעמו אלא שם לענין רחיצה דהוא דר"ט"א לכלי ע"מא אבל לא להחם סמין שהוא דארוקסא לכמה פוסקים, ובמאירי הלא מוכח להדיא אסור, והוא חולק להדיא גם על הדין דשכ"ו דתב"ש שם להדיא שכתב דאף אבר אחד חוץ פניו נדיו ונגלוי אסור, וכן נראה גם דעת רש"י שם גבי מחם אלוטית בפשוטו, והב"י יוסף הרגיש בזה ודוחק לפרשו, ע"ן שם, ומכל זה נראה לקאורה דבעניננו שיש בו חשש אסור דארוקסא על-כל-פנים אין להקל, אלא דבדיוה"ד דהוא סימן קצ"ט דהת"ק דהת"ק דהוא דהוא"ש לתלכה אלא שהענין שיש בו חשש, שלא פתח דמרתת להחם קת"ן לרחוץ ב"ית"הסתרם כמו שכתב הר"א"ש ולישיתו דנגלוי לאו דוקא, אלא כסב דמרתת לרחוץ ב"ית"הסתרם כמעת מים שהחמו אפילו ביום-טוב, ואולי בבגנה טפה לשוננו, אכן לר"ע, ש"י"ף שם הביא בשם המ"א דב"מין דחולק על הר"א"ש ודעתו נמי דאולי רק לפניו נדיו ונגלוי הית"ה¹⁷, ע"ן שם ויגוף השטר אינו בדין, ואף להמחבר אין לדמות רחיצה רשות לרחיצת בית הסתרים, דאולי סוף המספר על הר"א"ש רק החם והוא לערף טבילה מזה. אע"ג אסור כה מעמי"ה בהדושי הרשב"א שכתב דבצ"ו נמי לפניו נדיו ונגלוי לאו דוקא, דהוא הדין שער אברים כל שהוא רק מקצת גופו שרי וכה"א"ש. וע"ן בשערי-תשובה בטה שכתב בשם מתי"ק ב"ר"ה להקל, וכן משמע דעת הנודע ב"הר"ה דמרתת הנינא סימן כה בסופו, ע"ן שם: * אין עו"שין מְגַמְר וכ"י.

באר היטב

(ה) מְגַמְר. ומת' להביא פ"י מלא נקבים ומכסין אותו מעיר"ט ופוקמין נקביו ולתער פותחים הנקבים ונקמצא הכות מהגמר, ואפילו

משנה ברורה

ש"שאר גם לקטן לרחיצה¹⁰⁰, (י"ט) ובכל"ד שלא יוסיף מים בקדירה לאסור שיעמיד אותה על האש, רק שישחך מתחלה בלי גרוד. ולענין מה שנוהגין לט"ן מטפחת (ווינדל"י¹⁰¹) בערבה סמת הקטן בעת הרחיצה, והנה יש בזה אסור פבוס, דשורה אותם במים, ועל-פ"ן יש לתער על-כל-פנים שיהיו הרוינדל"יין נקיים מכלבסים מכ"ה, דבלאו הכי אין להקל לתנם לתוך המים פי אם על-ידי צב"ים, ואפילו אם הם נקיים ומב"סים, טוב שיתנו לתוך המים על-ידי עב"ים אם באפשר, כל זה בארתי לעיל בסימן שבו ע"י י בבאור הלכה, ע"ן שם¹⁰²: (טו) מְעַרְבֵי-יוֹם-טוֹב מִתֵּר. אף דבש"כ אסור אף אבר אבר וכל-ש"פן כל גופו כאחד, פדאימא בסימן שבו, (יט) ב"ס"ט"ב ק"ל ט"י: (טז) אָבָל בְּמִרְחֵץ וכו'. הנינו, (כ) אפילו בפ"ת החיצון של מרחץ אסור לרחוץ בסמין, ולא יהיה שם אלא להשפ"ט ב"הם: (י"ז) אָסוּר. דאסור תב"מ"ם רחיצה במרחץ משום גזרת הפלנין¹⁰³ שהיו מו"ל"יין בנה לצשות פאסור, מכל"ד פש"כ דף מ: (יח) וְיֵשׁ אוֹרְרִין בְּכָל עֲנָנָה. דסבירא להו דאין חלוק בין שבת ליום-טוב ואסור רחיצה ביום-טוב כמו בש"כ [וה"קא ק"ל גופו פאחד, (כ"א) אבל אבר אבר על"מא מותר לרחוץ], ואפילו (כ"ב) להשפ"ט באותן חמין אסור לר"ע זה. מיהו לענין תינוק, (כ"ג) גם לדידהו מ"ל"יין ב"ס"ט"ב יותר ממשבת ומת' לר"ע זה אפילו בחמין שהוחמו ביום-טוב, וכ"כ"ל, וכל-ש"פן בחמין שהוחמו מערב"ים-טוב. אע"ג כתינוק שאין מר"ל פל"ף אף ב"מי החל רחיצת כל הגוף, אפ"ש דאף בהוחמו מערב"ים-טוב יש להקטיר,

ולעת הצ"ה ב"דאי יש להקל. וע"ן ב"אליה רבה שכתב ד"ב הפוסקים סבירא להו פדעה ראשונה, אלא שנוהגין לאסור. (כ"ד) ואין לשוחח המנהג: (י"ט) וְכֵן נִתְּגִין. ולענין אשה שחל טבילתה ביום-טוב, הספיקו פ"ה אחרונים שצ"ר לזהר שלא יהיה במקנה רק פוש"י¹⁰⁴, דאם לא-כן אסור לטביל ב"ה¹⁰⁵; וכל זה אם הוחמו המים מערב"ים-טוב, אבל ביום-טוב אסור להחם על-ידי ישראל, ועל-ידי עב"ים (כ"ה) יש להקל. וכל זה להחם בלילה יום-טוב שני, אבל להחם ביום-טוב ראשון לערף ליל שני אין להקל כלל, אם לא שיהי"שאל גחם מהמים לשוחח מהם קאפע או להדיח כ"י, (כו) ד"ה מותר מדינא, פ"ן מכלא חב"ת מ"ם המבאר בסוף סימן חק"ה, וכן שצ"ר לזהר ב"ל זה (ס) שלא להוסיף אחר"כ מים להי"ה, אלא בתחלה ימלא כל היורה מים כפי השעור הצ"ר לו: ג [כ] אָדָם מִתֵּר לְטָבֵל וכו'. ר"ע לומר, אף על-ג"ב דכלי אסור להטבילו ולת"הו מ"טמאתו ביום-טוב מפני שצ"ר להחם ב"הם על-ידי זה, אדם שא"י, מ"פני שהוא נראה כמצנן עצמו ב"ים וגמרא. וע"ן לעיל סימן שבו ע"י ח במשנה ברורה ובאור הלכה¹⁰⁶, שם בארנו כל פ"ש"י דין זה: ד (כ"א) מְגַמְר.

שער הציון

תק"ס: 1 ט"ב, 2 חתולים.

(י"ט) וכדאימא לעיל בסוף סימן חק"ה לענין מלי חב"ת מים, כן כתב מג"א אבר"ה. ואף דב"ר"ש מצד דבענינו לענין קטן מותר להוסיף אחר"כ, וכן ב"אליה רבה מסתפק לענין זה, אף כ"ה אחרונים העניקו חב"י השג"ר אבר"הם לדינא [הש"י וסמ"ד משה וסמ"ד אר"ם], וכן מוכח בבאור הג"א, ע"ן שם. ואף דב"אין זה גם בשביל גדול הנה מותר להרבות, וכדאימא לקט"ן ב"מין חק"ה דמותר לישאל להכות בשביל צב"ה ושפתחו הנכנעים כאותה קד"ה שכתב של לצ"מו (אבל מסיק"ן חק"ה מכלא חב"ת מים אף על-פ"י שאין צ"ר אלא קת"ן אחד אין ר"נה כל"ף, דאפשר דתבא ג"כ משום ש"כ"ן כה"דא בשביל צב"הם), נקט הנמ"א להרבות בשביל הקטן, וד"ב"ל אף דע"ם החמ"ם הנה מותר, אבל ללא תועלת הוא, דאסור"ף יהיה אסור לרחוץ פ"ם, וכל"ו שכתבנו בפנים, דאפילו אם החמ"ם הנה של מ"ר לגמרי גוף לשתיה ל"ה, פ"ס"ן אסור אחר"כ לרחוץ פ"ם על גופו: (י"ט) אחרונים: (כ) ר"ן, ש"מ"י"ת מן מ"הפ"ר, והוכח בבית יוסף: (כ"א) אליה רבה, וכן כתבו בהדושי הרשב"א והר"ט"א: (כ"ב) הג"א ושי"א: (כ"ג) אליה רבה וסמ"ד משה ונת"ר שלום, וכן משמע בסוד"י גופא, ודלא כמג"א אבר"הם: (כ"ד) הג"א: (כ"ה) פ"ר"י מגידים מע"ר הדין, ורק במקום שנהגו לאסור לא רצה להקל, וכן דעת רבי עקיבא אינר בתשובה סימן י"ז: ואף דיש אחרונים שמתמירין גם בזה, מכל מקום נראה דאין להקטיר, דבלאו הכי להרמב"ם ועוד כמה ראשונים ע"ם חמ"ם ביום-טוב לערף רחיצת כל הגוף הוא רק דר"ט"ן, ועל-ידי עב"ים מ"ל"ה הו" שבות דשבות והוא צ"ח מ"ה, וע"ן בבית מ"א"ד ליוה"ד"ה סימן קצ"ז דעתו, דלהחם מים ב"י להסיג ע"ה הוא דבר הש"ה לכל נפש¹⁰⁷, וכ"ע"ן זה מצד גם בהשוכת ט"ע ביהודה מהר"א תנ"א סימן כ"ה [וגם בפ"ר"י גמ"ר"ם במשפ"ט ו"ה ב"מין זה מסתפק בזה], ופ"י זה גם להחוספות ור"א"ש מותר, ועל-פ"ן על-כל-פ"י פ"ים על-ידי עב"ים ב"דאי אין להקטיר, ומה שהצ"מנו בשם תשובת רבי עקיבא אינר לאסור להחם ביום-טוב ראשון לערף ליל שני, משום דת"א אפ"ש להחם כל"ל יום-טוב שני גופא דהוא ח"ל לגבי יום-טוב ראשון: (כ"ו) ואף שהוא עושה בערמה, מכל מקום על-ידי עב"ים ולצ"ח מ"ה אין להקטיר¹⁰⁸: (כ"ז) ד"ה אסור ג"ב מלי מים, ונראה דאף בנה אין להקטיר רק לשפ"ם העב"ים ביום-טוב ראשון לערף ליל שני, אבל לשפ"ם בלילה שני גופא על-ידי עב"ים אין להקטיר פנה:

תְּלֻבוֹת יוֹם טוֹב סִימָן תְּקִיא

ביאורים ומוספים

15) ובטעם הדבר שהימזם מים לשם הפגת צינה לטבילה נחשב כדבר השווה לכל נפש, אף שעצם הרחיצה בחמין אינה דבר השווה לכל נפש, כתב הבית מאיר שם (סי' ד"ה ע"ו) שלענין רחיצה כיון שיש אנשים שלא יתרחצו גם אם יהיה מצוי להם מרחץ, מחמת שאינם מתארים לדבר, נחשבת הרחיצה כדבר שאינו שווה לכל נפש, אך לענין הפגת הצינה, מכיון שכל אדם שצריך לטבול רוצה ומתארה שלא יהיו המים צוננים אלא חמים, נחשבת הפגת הצינה כדבר השווה לכל נפש.

[שעה"צ ס"ק ט]

ואף שהוא עושה הצרמה, טפל מקום צל"די עפ"י וצ"ח טענה אין להחמיר¹⁶.

16) ולענין המערים לבשל ביום טוב לצורך ליל יום טוב שני, ואוכל מעט מהתבשיל ביום טוב ראשון, כתב במשנ"ב לעיל (סי' תקג ט"ק ז) שנחלקו הפוסקים בדבר, והעולם נוהגים להקל ואין למנחות בדם כיון שיש להם על מו לסמוך [אף על פי שהעושה אינו נכרי].

[ביה"ל ד"ה אבל]

דאולי נק' לשני נדו [ובג"ל התיידי].

17) וכן כתב במשנ"ב לעיל (סי' שכו ס"ק ו) שמוותרת לרחוץ במים שהוחמו מערב יום טוב, ולא כתב שמוותרת אף בהוחמו ביום טוב עצמו.

[משנ"ב ס"ק כ]

יצ"ן לעיל סימן שכו סעיף ח במשנה ב' ובה"ל ובה"ל ובה"ל.

18) ובטעם הדבר שאין אומרים לגבי אשה הטובלת שלא בזמנה לטהרתה בשבת, שנראית היא כמצוננת עצמה במים, כתב שם (סי' כד) שכיון שנוהגים שלא לרחוץ בשבת אפילו במים צוננים [כמבואר במשנ"ב שם (סי' כא)], אם כן אשה הטובלת בו [טבילה] שלא בזמנה אינה נראית כמצוננת את עצמה במים, שהרי המנהג הוא שאסור הדבר, אלא נראית היא כמתקנת את עצמה, ולפיכך נהגו הנשים שלא לטבול בשבת טבילה שאין זמנה באותו היום.

ובטעם הדבר שטבילת אדם לקרוי מותרת ואינו נראה בכך כמתקן, כתב שם, שכיון שאין איסור ללמוד ולהתפלל בלא טבילה, אינו נראה כמתקן עצמו, ואף שיש פוסקים שהחמירו בזה, מי"מ אין למנחות במי שמוקל, כיון שרוב הפוסקים מקילים בדבר, ואם נטמא בשבת ויום טוב עצמו, נראה שבודאי אין להחמיר, וכן התפשט המנהג לטבול, ורק שצריך להיזהר מאד מטחיטת השערות.

[משנ"ב ס"ק יד]

שישאר גם לקטן לרחיצה¹⁹ וכו', בארתי לעיל בסימן שכו סעיף י בבה"ל ובה"ל, ע"ן שם¹⁹.

10) ולענין מי שממלא מים בקדירה יותר מכפי מה שצריך ליום טוב, כתב לעיל (סי' תקג ט"ק טו) שלא יאמר בפירוש שמחמם את המים הנוספים לצורך מחר.

11) ומה שלא הזכיר שיש השש שמא יסחוט את המטפחת בעת רחיצת הקטן, כתב בביה"ל שם (ד"ה דלא) שכל שנוהר שלא לסחוט אין לאסור מחמת החשש שנא יבא לסחוט, שכן אין להחמיר לגבי ותינוק, מפני שהוא נחשב כחולה שאין בו סכנה.

[משנ"ב ס"ק יז]

דאסור הקמים רחיצה במרחץ משום גזרת הפלגין¹².

12) ודור אמבטיה שבבית, כתב בשו"ת אור לציון (ח"ג פכ"א תשובה א) שאינו בכלל איסור זה, כיון שאין שייכת לגביו גזירת הבלנים.

[משנ"ב ס"ק יט]

שלא יהיה במקנה רק פושטין¹³, דאם לא-כן אסור לקבל קנה¹⁴.

13) ושיעור החום של מים פושטין, כתב בשו"ת אור לציון (ח"ב פל"ה תשובה ג) על פי דברי השי"ך (יו"ד סי' קפח ט"ק יד) שכתב שכל מקום שמחכר בש"ס 'פושטין' היינו כחמימות הרוק, וכן כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ד סי' מד אות כו), והוסיף בשו"ת אור לציון, שחום הרוק הוא שלשים ושבע מעלות, כחום הגוף, ולכן עד שלשים ושבע מעלות אין המים נחשבים לחמים. ובשו"ת אגרות משה (אוי"ח ח"ד סי' עד רחיצה אות א) כתב, ששיעור פושטין הוא כשחומם של המים הוא פחות ממידת החום שדרך סתם בני אדם לרחוץ בהם בימות החול, וכן דעת הגרי"ג קרליץ (חוט שני נדה סי' קצו ס"ק ד), והוסיף, שלמעשה נראה שהוא בשיעור שאין הנאה מחמימות המים.

14) וכן כתב לעיל (סי' שכו ס"ק ו), אמנם שם ציין לדברי הקרבן נחטאל (שבת פ"ב סי' כב אות ק) שכתב שלא נאסר לטבול בחמין, מפני שטבילה אינה כרחיצה, ולא גזרו עליה נוראה שעה"צ שם (סי' ד).

[שעה"צ ס"ק נה]

וע"ן בבית-מאיר ליו"ת דעה סימן קצו דדעתו, דלקחם פים פדי להפיג צנה הוא דבר העונה לכל נפש¹⁵.

המשך מעמוד קודם

הואילי [מלבד האיסור להפעיל מכשיר חשמלי ביום טוב, וראה מה שכתבנו לעיל (סי' תקב ס"ק א)].

אויברך (שם) שיתכן שאסור הדבר מן התורה, כיון שאין המים שבה ראויים לשתייה ולכן אין להתיר את בישול המים מדין

